

Oponentský posudek bakalářské práce Adély Limburské *Charles Fillmore – od pádové gramatiky k sémantice rámců*

Bakalářská práce Adély Limburské si klade za cíl představit vývoj přístupu význačného amerického lingvisty Charlese J. Fillmora (1929–2014) k sémantice od počátků v 60. letech až do současnosti. Postupuje přitom od počáteční fáze, tzv. pádové gramatiky, kdy Fillmore zastával názor, že význam věty je odvoditelný ze sémantických vztahů, které nazval pády, a z významu lexikálních jednotek, přes období přechodné, v němž Fillmore pod vlivem kritiky své předchozí práce zahrnul do popisu další typ rolí – účastníky ustálených procesů, začal za cíl sémantiky považovat popis procesů, které probíhají v mysli mluvčího při porozumění vyjádření, a v souvislosti s tím začal zvažovat vztah jazykové znalosti a mimojazykové zkušenosti, až k sémantice rámců. Sémantika rámců je jedním z kognitivních přístupů k jazyku, jež stojí v základech postupného ustavování konstrukční gramatiky a je aplikován v online přístupné databázi FrameNet. V tomto období se již plně počítá s propojením slovníkové informace a encyklopedické znalosti mluvčího, slovní jednotky se popisují pomocí rámců, sémantických struktur, které zahrnují účastníky situace a presupozice se situací spjaté. Pro všechna období bakalářská práce představuje důležité momenty, na konkrétních příkladech je ilustruje a v souladu se zadáním uvádí jejich české analogie.

Práce je zpracována velice přehledně, postupuje od obecného představení tří období Fillmorova přístupu přes podrobnou deskripci těchto období až k ilustrování změny přístupu na několika Fillmorem uváděných příkladech (slovesa z oblasti obchodních transakcí a ditranzitivní konstrukce). Výklad je jasný, kultivovaný a vyzrálý, nejasné pojmy jsou okamžitě přehledně vysvětlovány. Autorka prokazuje schopnost nalézt význačné charakteristiky přístupu v jednotlivých pracích, jednoduše je shrnout a vzájemně porovnat. Práce je tematicky sevřená, logicky uspořádaná, jednotlivé jevy ilustruje na příkladech, které komentuje. V případech, kdy lze vznést k Fillmorovu řešení námítky, autorka do výkladu vstupuje se svými postřehy. Kromě očividné schopnosti autorky jasně vykládat poměrně složitou tematiku je třeba ocenit také její schopnost vypořádat se s nemalým množstvím cizojazyčné literatury, protože až na výjimky nejsou Fillmorovy práce v češtině dostupné. Dále je třeba ocenit podrobné popisy všech schémat, kde by snadno mohla zůstat nějaká nedořečenost. Cenný je také závěr práce, který překračuje celou probíranou problematiku a zasazuje ji do širších souvislostí vývoje konstrukční gramatiky a zpracování přirozeného jazyka strojově. Zároveň uvádí další jazyky, pro které vznikají databáze na základě FrameNetu.

Vzhledem k pečlivému zpracování problematiky doporučuji autorce u obhajoby práci částečně překročit a zmínit se více o možném využití představeného přístupu v češtině a rozvést mapování informací z FrameNet na češtinu, základně zmíněné v samém závěru práce.

Po formální stránce je práce zpracována velmi pečlivě, nevyskytují se v ní pravopisné ani gramatické nedostatky, jediným typografickým nedostatkem je občasné nedůsledné používání kurzivy (např. s. 25 nebo 37).

Vzhledem ke všemu výše řečenému konstatuji, že práce Adély Limburské plně dostává nárokům kladeným na bakalářské práce, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.